

La bella i la bèstia, segons Amado

Pere Guixà

EL GAT TACAT I L'ORENETA SINHÁ

Jorge Amado
Traducció de Roser Vilagrassa
Días Contados
91 pàgines. 12 euros

El gat tacat i l'orenetinha, novel·la breu del brasiler Jorge Amado (1912-2001), va trigar uns trenta anys a publicar-se. Escrita el 1946, mentre l'autor era a París exiliat per la seva militància comunista, la publicació no es va postergar perquè el text fos polític, sinó perquè el manuscrit es va extraviar i no va reaparèixer fins als anys setanta, en unes caixes velles que tenia el seu fill, a qui Amado havia dedicat l'obra.

La narració, que té un nivell de lectura que pot interessar tant a l'adult com al jove, és una faula que reelabora el conte *La bella i la bèstia*, que Leprince de Beaumont va escriure a final del

segle XVIII. Havent estat aquest conte una narració tan revisitada posteriorment, la versió d'Amado no pot sinó inscriure's en aquest cabal, però amb una particularitat (sobretot en els darrers capítols) que l'allunya del tenor meravellós amb què sovint s'ha desenvolupat el mite.

El narrador ens explica de bon inici que és incapaç d'explicar aquesta història, que mai no ho farà tan bé com quan el Vent l'hi va explicar al Matí, en un temps immemorial. Els elements de la natura i els animals hi són personificats, sense que hi hagi una descodificació òbvia en aquests éssers i l'atribut moral que representen, fet que cal considerar una virtut narrativa. Aquest aspecte (la solució estereotipada, senzilla o clàssica dels símbols) és el que fa defugir molts lectors del gènere al·legòric. Això ho va veure Augusto Monterroso quan es va posar a estudiar les faules clàssiques per

El País
Amadern 20.10.2016

Jorge Amado construeix una faula adulta amb un gat fosc i una oreneta lliure.

escriure *La oveja negra*, en què va qüestionar la típica industrialitat de les formigues, l'endurança de les tortugues o la perillositat dels escorpins.

Qualsevol autor familiaritzat amb l'obra d'Amado hi trobarà el to líric i màgic —a més de la descripció de la natura— que hi ha a les seves obres més conegudes, com *Els vells mariners* i *Gabriela, clau i canyella*, traduïdes al català fa pocs anys. Els prota-

gonistes d'aquesta narració són un gat fosc i despòtic i un oreneta lliure i adorada per tothom, els quals s'enamoraran. Una altra virtut del relat, i segurament allò que el separa de la narrativa per a nens, és que Amado no subratlla el didacticisme d'aquesta història d'amor.

Veurem també els diàlegs entre tots dos protagonistes, fet que aporta una psicologia de certa complexitat a la història, as-

pecte també poc habitual en les faules. L'atracció entre tots dos personatges serà incompresa pel seu entorn, tota mena d'animals selvàtics, i el final tampoc s'adiu gaire amb els finals tradicionals de la literatura infantil i juvenil. Aquí Amado neutralitza l'ambient de fantasia i les seves raons arbitràries, i aplica una lògica realista que fa un tomb al sentit últim de la història. L'obra ens ha parlat de la llibertat individual, del goig de viure de Sinhá i de la soledat del Gat Tacat, de l'harmonia amb la natura i de la transformació interior que produeix l'alteritat, però tots aquests indicis, si fa no fa positius, quedaran desmentits al final.

Hi ha uns quants llibres de la història de la literatura que els autors van escriure als seus fills i que han esdevingut clàssics, alhora que no són específicament per a un públic no adult. Títols com *L'illa del tresor*, de Robert Louis Stevenson; *El vent entre els salzes*, de Kenneth Grahame; o *Kim*, de Rudyard Kipling, en són alguns notables exemples. Aquesta novel·la que ha publicat la selecta editorial Días Contados (edició que, malauradament, no porta les il·lustracions originals) forma part d'aquest notable grup.